

Hardanger Biogass AS
Myklebustvegen 209
5464 Dimmelsvik

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Espeset, 5557 2141

Tillatelse til drift av biogassanlegg på Husnes i Kvinnherad kommune

Vi viser til søknad fra Hardanger Biogass AS datert 08.02.2024 og tilleggsopplysninger som er sendt oss i etterkant.

1 Vedtak

Statsforvalteren gir Hardanger Biogass AS tillatelse til drift av biogassanlegg på Husnes i Kvinnherad kommune med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. §§ 16 og 29. Tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

De vedtatte utslippsgrensene og vilkårene er i tråd med hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikker (BAT) for bransjen. Det er også satt krav til utredninger, undersøkelser og rapportering.

Hardanger Biogass AS skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling. Gebyret fastsettes til 194 600 kroner som tilsvarer gebyrsats 3. Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4.

1.1 Frister

Hardanger Biogass AS skal:

- Før oppstart utrede mottakskriterier på avfallet anlegget kan ta imot (14.4)
- Innen 31.12.2026 ha etablert et system for energiledelse (punkt 8.1)
- Innen 1 år etter oppstart av anlegget levere en luktutredning (punkt 14.1)
- Innen 4, 6, 8, 10 måneder etter oppstart av anlegget levere foreløpige rapporter om lukt (punkt 14.1)
- Innen 1 år etter at mottak av avfall har startet ved anlegget legge fram en plan for å utvikle fast biorest til gjødselprodukt (punkt 14.2)
- Innen 1 år etter at mottak av avfall har startet ved anlegget legge fram en plan for å redusere innhold av fosfor i våt biorest (punkt 14.3)

- Innen 31.12.2026 utarbeide støysonekart (14.5)

Årlig skal Hardanger Biogass AS gjøre:

- luktmålinger (4.1.1)
- levere egenkontrollrapport 1. mars hvert år inkludert dokumentasjon om innhold i og bruk av biorest (11.5)

2 Kort om bakgrunnen for saken

Hardanger Biogass AS har søkt om tillatelse til etablering av biogassanlegg på Husnes i Kvinnherad kommune. Det er søkt om mottak av følgende:

Avfall	Avfallskode	Mengde våtvekt/år
Gjødsel (storfe)	1127 Animalske biprodukter	75 000
Fiskeslam	1126 Slam	12 000
Fiskeensilasje	1127 Animalske biprodukter	20 000
Frityrolje/fett fra fettutskillere	1111 Kjøkken- og matavfall fra stor- og småhusholdning	1 750
Glykol	160114 Frostvæske som inneholde farlige stoffer	6 500
Totalt		115 250

Virksomheten er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv (IED), som er tatt inn i norsk rett i forurensningsforskriften kapittel 36. Statsforvalteren skal sørge for at bedrifter med tillatelse til forurensende virksomhet reguleres med utgangspunkt i hva som regnes som beste tilgjengelige teknikk (BAT) i den aktuelle bransjen, med eventuelle tilhørende forpliktende utslippsnivåer (BAT-AEL).

2.1 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket ellers vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd og § 16. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Avfallsforskriften

Avfallsforskriften kapittel 10A inneholder forpliktende krav til håndtering av matavfall.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal miljørettsprinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt

unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Forurensningsforskriften kapittel 36

EUs industriutslippsdirektiv (IED) er tatt inn i norsk rett iblant annet forurensningsforskriften kapittel 36 med vedlegg. Dette innebærer at Miljødirektoratet skal sørge for at bedrifter med tillatelse til forurensende virksomhet bruker beste tilgjengelige teknikker (BAT) i den aktuelle bransjen, og minst oppnår tilhørende utslippsnivåer (BAT-AEL).

Nasjonalt prioriterte stoffer

Miljømyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) med mål om at utslipp av slike stoffer blir stanset.

3 Statsforvalterens vurdering

3.1 Begrunnelse for vedtaket

Kvinnherad kommune vurderer at tiltaket er i tråd med plan. Det er under arbeid en områderegulering for Grønn Næringspark Kvinnherad som vil omfatte området Hardanger Biogass AS ønsker å etablere seg.

Statsforvalteren er positiv til etablering av et biogassanlegg. Slike anlegg kan bli viktige bidrag for å redusere klimagassutslipp fra landbruket. Forutsatt at bioresten blir materialgjenvunnet, og anlegget drives i tråd med vilkårene, kan anlegget bidra til en bærekraftig behandling av flere avfallstyper.

Prosessene i biogassanlegget vil skape lukt. Det er i tillatelsen derfor satt krav om innelukking av mottak og prosesser, og rensing av luft som slippes ut fra anlegget. Det er fastsatt grenseverdier for luktutslipp. Det er også stilt krav til måling og oppfølging av luktutslipp for å følge med på om grenseverdiene overholdes.

Biogassanlegget har ikke utslipp til vann direkte fra anlegget. Bioresten inneholder imidlertid næringsstoff som kan forurense vassdrag dersom bioresten brukes i større mengder enn det plantene har behov for. Det er derfor fastsatt vilkår som sikrer at avfallet som leveres til anlegget blir materialgjenvunnet og at bruk av biorest ikke fører til forurensning.

Miljømyndighetene har avklart at biorest ut fra anlegget er næringsavfall etter forurensningsloven § 27 og skal håndteres etter § 32. Biorest fra anlegget til Hardanger Biogass AS har sitt opphav blant annet i matavfall og er også omfattet av krav til materialgjenvinning i avfallsforskriften kapittel 10a. Statsforvalteren har satt krav knyttet til mottak og kontroll av avfall inn til anlegget som skal sikre at bioresten er egnet til gjenvinning.

I forbindelse med arbeid med innspill til endring av gjødselregelverket har vi avdekket et større problem med overskudd av fosfor i landbruket i Vestland enn man tidligere har vært klar over. Dette er et viktig hensyn når vi har vurdert gjenvinning og forurensningsfare.

Virksomheten vil biologisk behandle husdyrgjødsel og annet avfall ved anaerob nedbryting med en kapasitet på mer enn 100 tonn per dag. Dermed vil virksomheten være omfattet av punkt 5.3 b. i om gjenvinning av ordinært avfall i forurensningsforskriften § 36 vedlegg 1. Det er satt krav som er i tråd med BAT for avfallsanlegg.

Det er over tid utviklet bedre forståelse for hva kravene til BAT innebærer og hvordan dette kan reguleres i tillatelser.

Statsforvalteren har konkludert med at virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2. Etter en samlet vurdering av de forurensningsmessige ulemperne ved virksomheten sammenholdt med fordeler og ulemper virksomheten ellers vil medføre, gir vi tillatelse til virksomheten på nærmere fastsatte vilkår.

3.2 Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

3.2.1 Rammekrav (punkt 1 i tillatelsen)

Det er gitt tillatelse til mottak av de avfallstypene som Hardanger Biogass AS søkte om, bortsett fra glykol med EAL-kode 160114 (frostvæske som inneholder farlig stoffer). Statsforvalteren tillater ikke at farlig avfall blir mottatt og behandlet i biogassanlegg når bioresten brukes til matproduksjon.

En av avfallstypene det er gitt tillatelse til å motta er fiskeensilasje. I høringen av søknaden er det flere som er skeptiske til denne avfallstypen, en mener at fiskeensilasjen utgjør en sikkerhetsrisiko. Det er DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) som er myndighet for å gjøre vurderinger knyttet til sikkerhet knyttet til fiskeensilasje. I sitt vedtak om samtykke skriver DSB: *« Tiltakshaver har gjennom sitt tilsvar gitt en beskrivelse av hvordan risiko ifm. håndtering av fiskeensilasje blir ivaretatt. DSB har gjennom saksbehandlingen av samtykkesøknaden vurdert i hvilken grad tiltakshaver er kjent med risiko forbundet med håndtering av fiskeensilasje og hvilke barrierer som er planlagt. Basert på oversendt dokumentasjon vurderer DSB det dithen at virksomhetens tekniske innretninger og planlagte rutiner gjør de i stand til å ivareta kravene i forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlig atmosfærer.»*

Vi viser også til krav vi har satt i tillatelsen til stabilitet. Dette er nærmere omtalt under.

Det er en forutsetning Hardanger at Biogass AS har en god mottakskontroll av innkommende avfall for å sikre at bioresten ikke blir forurenset, jf. punkt 3.2.7.

3.2.2 Driftstid (punkt 1.1 i tillatelsen)

Biogassanlegg har en prosess som vil gå døgkontinuerlig. Vi har imidlertid avgrenset tidsrommet når mottak av avfall og utkjøring av biorest kan foregå. Etter at en oppdatert støyvurdering er sendt inn, jf. punkt 14.5 i tillatelsen, vil det bli vurdert om driftstiden må skjerpes inn.

3.2.3 Krav til stabilitet i prosess (punkt 2.8 i tillatelsen)

Hardanger Biogass AS må ha oversikt over egenskapene til avfallstypen som tas imot ved anlegget og hvilken effekt de har på prosessen og stabiliteten i anlegget. Risikoen skal være vurdert før anlegget kan starte opp. Dette kravet finner vi igjen i BAT 38.

Virksomheten har sendt inn en kort oppsummering av utråtningsforsøk utført av NIBIO i testreaktorer. Vi tar denne oppsummeringen til etterretning. Virksomheten har ansvar for å vurdere om dette er et tilstrekkelig grunnlag. I og med vi ikke tillater at det blir tatt imot glykol blir det en endring i sammensetning av substratmiks i forhold til det som forsøket er kjørt med.

Det er i vilkår 2.8 også satt krav til driften av anlegget. Følgende står i BAT 38:

«Beste tilgjengelige teknikk for å redusere utslipp til luft og bedre den samlede miljøprestasjonen er å overvåke og/eller kontrollere de sentrale avfalls- og prosessparametrene

Beskrivelse

Innføring av et manuelt og/eller automatisk overvåkingssystem for å

- sikre stabil drift av råtnetanken,
 - minimere driftsproblemer, f.eks. skumdannelse, som kan føre til luktutslipp,
 - sikre tilstrekkelig tidlig varsling ved systemfeil som kan føre til tap av inneslutning og eksplosjoner.
- Dette omfatter overvåking og/eller kontroll av sentrale avfalls- og prosessparametre, f.eks.
- pH-verdi og alkalitet hos materialet som føres inn i råtnetanken,
 - råtnetankens driftstemperatur,
 - hydraulisk og organisk belastning for materialet som føres inn i råtnetanken,
 - konsentrasjon av flyktige fettsyrer (VFA) og ammoniakk i råtnetanken og biorestene,
 - biogassmengde, -sammensetning (f.eks. H₂S) og -trykk,
 - væske- og skumnivåer i råtnetanken.»

Hardanger Biogass AS har ansvar for å innarbeide det som står i BAT 38 i sin overvåking og internkontroll. Se også kapittel 3.2.8.

Ifølge søknaden planlegger Hardanger Biogass AS å starte opp produksjonen med husdyrgjødsel først, for så å trappe opp bruken av andre avfallstyper. Virksomheten skriver at dette vil være viktig for å få en gradvis tilpasning av bakteriefloraen. Det forventes å ta 1-3 år før de omsøkte mengdene tas inn i anlegget.

Vi viser også til krav til å sikre at lagring av fiskeensilasje skjer på en slik måte at avfallet er stabilt i punkt 9.4 i tillatelsen.

3.2.4 Utslipp til vann (punkt 3 og 9.4 i tillatelsen)

Biogassanlegget skal hverken ha punktutslipp eller diffuse utslipp til overflatevann og grunnvann.

Det er satt flere krav for å sikre dette:

- Mottak av avfall skal skje innendørs via tett rørledning og uten spill på vei inn.
- Mottak fra båt skal skje via tett rørledning.
- Lasting og lossing av biorest skal skje innendørs.
- Avfall og biorest skal lagres og håndteres innendørs.
- Det er satt krav til tett dekke innendørs.
- Utendørs kan fast dekke brukes dersom risikovurderingen viser at fast dekke gir like lav miljørisiko som tett dekke. I søknaden har Hardanger Biogass AS beskrevet at en vil ha «kjørefast grus». Dette er ikke tilstrekkelig. For å kunne samle opp eventuelt spill utendørs må det være fast dekke, dette betyr asfalt.
- Krav til at fiskeensilasje lagres på slik måte at avfallet er stabilt og en unngår overkoking.

3.2.5 Utslipp til luft (punkt 4, 9.4, 14.1 i tillatelsen)

Det vil oppstå luft i biogassanlegget som inneholder kjemiske stoffer som gir vond lukt. Denne luften kan ikke slippes rett ut, men må renses. Hardanger Biogass AS har som en del av søknaden sendt

inn dokumentasjon fra andre anlegg på effekten av renseløsningen for lukt som virksomheten har valgt. Statsforvalteren forutsetter at virksomheten har gjort tilstrekkelige vurderinger av renseløsningen og hyppighet på utskifting av luft i anlegget (ventilasjon) til at luktutslippene holdes innenfor grenseverdiene.

Luktbegrensning (4.1.1), krav til renseanlegg (4.1.5) og utredning av utslipp til luft (14.1) i tillatelsen
I vilkår 4.1.1. er det fastsatt grenseverdi for luktutslipp som er i tråd med Miljødirektoratets veileder TA3019/2013. Grenseverdien er satt i luktenheter. Det er satt krav om årlig luktmåling.

Noen av høringspartene har spørsmål om hvordan luktmålingen gjennomføres. Det gjøres ved at det tas luktprøver der utslippet går ut. Prøven analyseres så av et luktpanel. Deretter legges resultatet fra analysen inn i en modell som simulerer spredningen av lukten i terreng.

Som en dokumentasjon på at en oppfyller krav i en tillatelse er det vanlig at de kravene det settes utslippsgrenser for, slik det er tilfelle her, også dokumenteres med måling(er). Målingene rapporteres så i egenrapporten til Statsforvalteren hvert år. Vi har hatt dårlige erfaringer med luktutslipp fra flere biogassanlegg. Vi mener derfor det er behov for å dokumentere luktutslippet.

Å gjøre målinger av luktenheter er en omfattende prosess som blant annet betyr bestilling av prøvetaking flere måneder på forhånd, innsamling av luktprøver og eksponering for luktpanel. Denne typen målinger er derfor ikke egnet til å gjøre raske avklaringer av hvor i et anlegg en har driftsutfordringer, og få rask sjekk etterpå om tiltak har virket. Vi har derfor satt krav i vilkår 14.1 om at virksomheten også må måle på kjemiske indikatorgasser. Disse målingene er enklere, og prosessoperatørene kan gjøre dem selv. Vi har satt krav om at indikatorgassene skal måles både før og etter rensing slik at virksomheten skaffer seg en oversikt over hvor godt renseløsningene fungerer.

Vi har også satt krav om at virksomheten kartlegger sammenheng mellom målingene av indikatorgasser og luktmålinger. Denne kartleggingen skal være ferdig seinest 1 år etter oppstart. Basert på dette skal virksomheten foreslå maksimalkonsentrasjoner av indikatorgasser. Statsforvalteren vil når utredningen er gjennomført ta inn grenseverdier for indikatorgasser i vilkårene. 4.1.1. Når Statsforvalteren fastsetter grenseverdier for indikatorgasser vil vi også vurdere behovet for krav til hyppighet på målingene.

Virksomheten skal i tillegg rapportere annenhver måned etter oppstart av anlegg på resultatet av målingene av indikatorgasser og rapportere eventuelle luktklager som er kommet inn. Denne tette oppfølgingen skjer ut fra en erfaring av at luktrensingen ikke har fungert som den skulle ved flere andre biogassanlegg, særlig i startfasen. Statsforvalteren vil kreve umiddelbare tiltak og eventuelt stans i mottak dersom utslippene viser seg å være for høye. Renseanleggene for lukt må fungere fra dag en og må ha tilstrekkelig vedlikeholdsoppfølging.

Luktrisikovurdering (4.1.2), forebyggende tiltak og driftsplan (4.1.3), lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering (4.1.4)

I disse vilkårene er det konkrete krav til blant annet risikovurdering og driftsplan som må være en del av internkontrollen til virksomheten. Disse kravene skal blant annet medvirke til at virksomheten hele tiden har god oversikt over de ulike luktkildene ved anlegget og setter i verk tiltak når det er nødvendig. Det er helt grunnleggende at Hardanger Biogas AS har denne kontrollen slik at ikke en av luktkildene plutselig skaper mye mer lukt enn det ventilasjonssystemet og renseanlegget er dimensjonert for.

Det er også satt krav om at det må være mulig å registrere klage på nettside eller en annen digital løsning. Dette kravet er satt fordi vi har sett ved andre anlegg at innmelding av klager via telefon ikke fungerer fordi det oppstår problem med tilgjengelighet. Klager må kunne få melde inn sin klage med en gang. Det må lages et klageregistreringsskjema med rubrikker for når en opplevde lukt, hvor sterk, hvor lukten kjentes osv.

Vi har satt krav til informasjon når det planlegges aktivitet eller svikt i utstyret som midlertidig kan medføre økt luktbelastning. Teksten er hentet fra Miljødirektoratets mal for tillatelser etter forurensningsloven. Denne er igjen basert på luktveileder TA3019/2013. Som det kommer frem i veilederen så er det avvikssituasjoner som har eller kan få forurensningsmessig betydning bedriften skal informere Statsforvalteren og naboene om. Avvikssituasjoner innebærer at det er fare for at grenseverdier fastsatt i tillatelsen brytes.

Generelle krav til håndtering (punkt 9.3 a) og b)

Her er det stilt krav som skal sikre at luft som lukter vondt ikke kommer ukontrollert ut.

3.2.6 Støy (punkt 7 i tillatelsen)

Som en del av søknaden er det gjort en støyutredning. Med henvisning til veileder M-2061 (Veileder om behandling av støy i arealplanlegging), har en i søknaden lagt til grunn en skjerping av støykravet på 5 dB. Dette fordi det er andre støykilder i samme området. Dimensjonerende støygrense med 5 dB skjerping blir 40 dB på natt. Støyutredningen viser at denne støygrensen vil bli brutt. Det er i søknaden foreslått støyreducerende tiltak.

Vi har i tillatelsen fastsatt de støykrav som er vanlig for industri. Det vil si uten 5 dB skjerping. Vi mener at støy og eventuelle skjerping av støykrav må tas som en del av reguleringsplanarbeidet med Grønn Næringspark Kvinnherad slik hele området og alle virksomheter kan ses under ett. Støyutredningen viser at selv med 45 dB som grense på natt vil det støygrensen bli brutt. Hardanger Biogass AS må derfor uansett gjøre støyreducerende tiltak og dokumentere at støyen er på tillatt nivå innen 31.12.2026.

Som en del av støyutredningen må det også legges inn støy fra inn- og uttransport, dette er ikke gjort i støyutredningen som var en del av søknaden. Utredningen vil gi grunnlag for å vurdere om driftstiden må skjerpes inn.

3.2.7 Avfallsforebygging og avfallshåndtering (punkt 9.1 i tillatelsen)

Det er satt krav til at avfallshåndtering skal skje i tråd med avfallshierarkiet.

3.2.8 Mottakskontroll og dokumentasjon av avfall på forhånd (punkt 9.2 og 9.3 i tillatelsen) og utredning av kriterier for mottak (punkt 14.4 i tillatelsen)

For at bioresten skal være attraktiv for landbruket, gartnæringsringen og private hagebrukere må disse aktørene ha tillit til at kvaliteten på bioresten er god. Det vil si at bioresten har den tiltenkte effekten på plantevekst, og at den ikke forsøpler og forurenser områdene den blir brukt på. Bioresten må ha en positiv effekt for jordbruk eller bidra til økologisk forbedring av jordsmonnet.

Målet er at biorest skal bli en viktig del av den sirkulære økonomien og erstatte kunstgjødning, som er en ikke fornybar ressurs. De mest fosforrike mineralforekomstene er gradvis blitt uttømt, og vi tar nå i bruk stadig vanskeligere utnyttbare kilder av disse.

Ved mangelfulle mottakskriterier til et biogassanlegg og dårlig kontroll på prosessen vil det kunne oppstå situasjoner der biorest er ubrukelig på grunn av for høyt forurensningsnivå eller at den er forsøplet.

Det er også viktig å ha oversikt over næringsinnholdet (nitrogen og fosfor) i avfallet for å sikre at næringsstoffene nyttiggjøres og ikke kommer på avveie. Bioresten er næringsrik og dersom den blir brukt i mengder som overgår det plantene har behov for, vil næringsstoffene renne ut i vassdrag og føre til forurensning (overgjødning) der. Dersom fosfor først er tilført et vassdrag i for store mengder, er det svært tidkrevende, dyrt og vanskelig å rette opp i skaden som har skjedd. Fosforet som er tilført vil sirkulere i en innsjø, og vil ikke forsvinne derfra.

Vilkårene om forhåndsdokumentering

Vi mener det er behov for å stille krav som sikrer at inngående avfall som tillates brukt har en dokumenterbar nytteverdi og at de ikke må fortynnes for å unngå at bruken medfører risiko for skade på helse eller miljø.

Vi har i vilkår 9.2 satt krav om at virksomheten må kreve dokumentasjon av avfallet før det kan leveres til biogassanlegget. Hardanger Biogass AS skal bruke dokumentasjonen til å gjøre en vurdering av om avfallet tilfredsstillende mottakskriterier for anlegget, og dermed kan tas imot, eller om det må avvises.

Det er satt krav til utredning av mottakskriterier og opplegg for analyse. Statsforvalteren vil etter at utredningen er ferdig, vurdere å fastsette grenseverdier i tillatelsen.

Forhåndsdokumentering er i tråd med BAT 2

De senere årene har vi erfart at biologiske behandlingsanlegg ikke har en god nok kontroll på inngående avfall. Resultatet har blitt at biorest/kompost inneholder så mye forurensninger og fremmedlegemer at det har blitt deponert i strid med deponiforbudet. Derfor er det viktig med god internkontroll.

Kravet om forhåndsdokumentering og forhåndsgodkjenning av avfall er en implementering av BAT 2a) i BAT-konklusjonene for avfallsbehandling (WT). Her står det at:

«Formålet med disse framgangsmåtene er å sikre at avfallsbehandlingen er teknisk (og rettslig) egnet for en bestemt type avfall før avfallet ankommer anlegget. De omfatter framgangsmåter for å samle inn informasjon om det tilførte avfallet og kan omfatte prøvetaking og karakterisering av avfallet med henblikk på å få tilstrekkelig kunnskap om avfallsets sammensetning. Framgangsmåtene for forhåndsgodkjenning av avfallet er risikobaserte og tar f.eks. hensyn til avfallsets farlige egenskaper, risikoene som avfallet utgjør med hensyn til prosessikkerhet, sikkerhet på arbeidsplassen og miljøvirkning, samt informasjonen som framlegges av den eller de tidligere avfallsbesitterne.»

Innholdet i avfallet inn til anlegget er i liten grad dokumentert. Eventuelle forurensninger vil oppkonsentreres i biogassanlegget, slik at for eksempel tungmetallinnhold i bioresten vil kunne være høyere enn i inngående avfall, på grunn av at en stor del av tørrstoffet forsvinner som biogass. Vi vurderer at det er nødvendig å ha kunnskap om avfallet anlegget tar imot, og mottakskriterier for innhold av forurensninger, for å sikre at det er liten risiko for at blant annet tungmetall i inngående avfall spres med bioresten. Når avfallstypen er godt dokumentert, vil hyppighet og omfang på verifisering kunne fastsettes ut fra en risikovurdering. I søknaden har Hardanger Biogass AS kommentert BAT2 og skriver her at virksomheten legger opp til at inngående avfall må

dokumenteres på egenskaper og forurensninger. Noen av egenskapene som Hardanger Biogass AS vil kreve dokumentasjon på kommer i tillegg til det vi har satt som krav i vilkår 9.2, og er for få sikre stabilitet i produksjonsprosessen. Denne typen informasjon er selvsagt også helt sentralt for å få en god drift av anlegget.

Mottakskriterier

Utredningen av mottakskriterier må inkludere plast, tungmetaller, miljøgifter og andre urenheter. Når det gjelder hvilke miljøgifter og tungmetaller en må undersøke må dette inkludere de stoffene en vil kunne forvente å finne i avfallet Hardanger Biogass AS ønsker å motta. Valg av stoffer må begrunnes.

Dersom det er risiko for at noen av de inngående avfallstypene inneholder plast må utredningen inkludere dette. En må da analysere de plastfraksjoner som det er mulig å analysere på, og minimum ned til 2 mm størrelse.

System for å ha kontroll med nitrogen og fosformengdene

Avfallstypene Hardanger Biogass AS inneholder blant annet næringsstoffene nitrogen og fosfor som havner i bioresten etter behandlingen i biogassanlegget. Vi har satt krav om at nitrogen- og fosformengden også må dokumenteres før mottak. Dette fordi Hardanger Biogass AS må vite hvor mye de tar inn av disse stoffene og sikre at virksomheten har løsninger for å gjenvinne den mengde som tas inn.

Hardanger Biogass AS har i søknaden av 08.02.2024 satt opp et regnestykke som viser fosforinnholdet i de avfallstypene som virksomheten planlegger å ta inn. Ut fra dette er det beregnet en total mengde fosfor inn til anlegget på 284 tonn fosfor årlig. 10.06.2024 ble det sendt inn nye beregninger der fosformengdene inn til anlegget årlig er beregnet til 116 tonn. Disse nye beregningene innebærer altså mer enn halvering i forhold til de opprinnelige tallene vi fikk. På spørsmål om hvorfor de nye tallene er så mye mindre er det vist til at:

«Disse verdiene kan utledes direkte av verdier fra vanlig innrapporterte prøvetakingsverdier fra norske og danske biogassanlegg. Der det ikke foreligger direkte prøver er det vanlig å anslå typisk sammensetning av råstoffet med tanke på fett-, protein- og karbohydratinnhold. Typiske nitrogen- og fosforverdier kan utledes av denne vurderingen, og det er også litteraturverdier man kan sammenligne med utover dette.»

Det er ikke satt opp regnestykke som i opprinnelig søknad, det er derfor ikke klart hvilke verdier for fosforinnhold som er brukt i beregningene for gjødsel, fiske slam og fiskeensilasje. Videre er det også ulike anslag i opprinnelig søknad og dokumentasjon fra juni 2024 på effektiviteten i separasjonen av bioresten til en våt og tørrfraksjon. Dette er ikke nærmere kommentert av Hardanger Biogass AS. Ut fra dette legger Statsforvalteren til grunn at mengden fosfor inn til anlegget er usikkert, og at det også er usikkert hvor stor andel av den totale mengden fosfor som vil følge med våt fraksjon og hvor stor andel av den totale mengden fosfor som vil følge tørr fraksjon. Dette understreker behovet for å kreve dokumentasjon på fosfor- og nitrogeninnhold fra leverandører av avfall inn til anlegget. Effektiviteten av separasjonen må også dokumenteres når anlegget settes i gang.

3.2.9 Mottak av avfall (punkt 9.3 i tillatelsen)

Vilkårene gir en plikt til Hardanger Biogass AS om å ha en mottakskontroll av avfallet når det kommer til anlegget. Det er satt krav om at Hardanger Biogass AS må etablere rutiner for stikkprøvekontroll og inspeksjon for å kontrollere om de opplysningene som er levert i forhåndsdokumentasjonen stemmer. Det er også krav om registrering over vekt og hva som må

registreres.

Kravet om av kontroll av avfall ved mottak er en implementering av BAT 2b) i BAT-konklusjonene for avfallsbehandling (WT). Her står det at utarbeiding og gjennomføring av framgangsmåter for godkjenning av avfall regnes som BAT. I beskrivelsen står det:

«Formålet med framgangsmåtene for godkjenning er å bekrefte avfallets egenskaper som ble identifisert i forbindelse med forhåndsgodkjenningen. Disse framgangsmåtene definerer hvilke elementer som skal kontrolleres når avfallet ankommer anlegget, samt kriteriene for godkjenning og avvisning av avfallet. De kan omfatte prøvetaking, inspeksjon og analysering av avfallet. Framgangsmåtene for godkjenning av avfallet er risikobaserte og tar f.eks. hensyn til avfallets farlige egenskaper, risikoene som avfallet utgjør med hensyn til prosess-sikkerhet, sikkerhet på arbeidsplassen og miljøvirkning, samt informasjonen som framlegges av den eller de tidligere avfallsbesitterne.»

I tråd med BAT skal utarbeiding av rutiner for stikkprøvekontroll og inspeksjon baseres på risikovurdering.

3.2.10 Krav om separering av biorest (punkt 10.1 i tillatelsen)

Hardanger Biogass AS har selv lagt opp til separering i tørr og fast biorest, og vilkåret om separering er i tråd med løsningen som er beskrevet i dokumentasjon innsendt 10.06.2024. Hardanger Biogass AS må etter at virksomheten har fått bedre oversikt over reelle fosformengder vurdere tilpasninger i separasjonen.

3.2.11 Krav til lagringsmengde og lagringsforhold for bioresten (punkt 10.2 i tillatelsen)

Her er det satt begrensinger på hvor mye biorest som kan lagres ved anlegget. Begrensninger er satt ut fra det som Hardanger Biogass AS har oppgitt som kapasiteten anlegget vil ha. Begrunnelsen for å ha grenser for dette er at Hardanger Biogass AS må sørge for å ha gjennomstrømming gjennom anlegget og tilstrekkelige nedstrømsløsninger, slik at det ikke hopper seg opp biorest ved anlegget. Det er også satt krav til lagringsforholdene og hvordan opplasting skal skje for å hindre spredning av lukt.

3.2.12 Krav til dokumentasjon av innhold i (10.3 i tillatelsen) og bruk av biorest (10.4 i tillatelsen)

I punkt 10.3 er det krav til at Hardanger Biogass AS må ha et prøvetakingsprogram som skal sikre representative målinger av biorest som dokumentasjon. Kravet er satt for å ha en utsjekk på at kontrollen gjennom anlegget fungerer. Opplysninger om kvaliteten på bioresten er også opplysninger som mottakerne har behov for.

Bioresten vil, når det kommer ut av biogassanlegget være næringsavfall etter forurensningsloven, da det per i dag ikke oppfyller kriteriene for avfallsfasens opphør. Vilkåret om at bioresten kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel er ikke oppfylt. I et fungerende marked vil de som vil ha et produkt normalt være villig til å betale for produktet, og det er altså ikke tilfelle for biorest. Det kan også være andre vilkår som ikke er oppfylt, men vi har ikke vurdert det nå. For at avfall skal opphøre å være avfall, må alle fem kriterier i forurensningsloven § 27 være oppfylt.

Biorest er heller ikke et biprodukt slik det er definert i forurensningsloven § 27 andre ledd punkt 1 til 5, da vilkårene for at det skal være et biprodukt ikke er oppfylt i dag. Biprodukter fremstilles som en integrert del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet, jf. nr. 1. Slik situasjonen er i dag kan ikke biogassbehandlingen sies å være en slik produksjonsprosess, men

snarere en avfallsbehandling. Bioresten oppfyller heller ikke punkt nr. 5 om at den med sikkerhet vil bli utnyttet da vi opplever etterspørselen etter biorest som varierende og at det i mange områder er problemer med å finne noen som vil ta den imot (ingen betalingsvilje). Det kan også stilles spørsmål ved om punkt nr. 4 om at det ikke skal medføre nevneverdig høyere risiko for helse og miljø enn tilsvarende stoffer som eller kunne blitt brukt på grunn av innholdet av urenheter i bioresten.

Siden bioresten per i dag er næringsavfall når det kommer ut av anlegget, må anlegget sørge for at bioresten brukes på en måte som innebærer nyttiggjøring, jf. forurensningsloven § 32, og dokumentere dette. Egenskapene i biorest har ikke i utgangspunktet de egenskapene man trenger til utfylling og kan potensielt føre til avrenning. Det er derfor satt krav til at biorest ikke kan brukes til fyllmasse.

I tråd med avfallsforskriften § 10a-7 må behandlingsanlegg for avfall som tar imot utsortert matavfall sørge for materialgjenvinning av dette avfallet. Materialgjenvinning er i forskriften definert som enhver form for gjenvinning der avfallsmaterialer brukes til fremstilling av stoffer eller løstøregjenstander som ikke er avfall. Det er ikke tillatt å levere biorest til energigjenvinning, jf. avfallsforskriften §10A-3i).

Dersom biorest brukes i mengder eller på måter der det det ikke kommer til nytte ved å erstatte andre materialer, vil bioresten anses som kassert. Bioresten vil da fortsatt være avfall, og kravet til materialgjenvinning vil ikke være oppfylt.

Dersom bruken av bioresten medfører ulovlig forurensning, jf. forurensningsloven § 7 og § 8 første ledd, vil biogassanlegget kunne holdes ansvarlig for å ha medvirket til den ulovlige forurensningen.

Forurensningsloven § 16 åpner for å sette vilkår for å motvirke forurensning og fremme gjenvinning i en tillatelse. Vi har i tillatelsen satt vilkår for å sikre at avfall som leveres til anlegget blir gjenvunnet og at bruken av biorest ikke fører til forurensning. Basert på erfaring, utredninger og eventuelt nytt regelverk vil vi vurdere behov for endring av vilkårene etter to års drift.

I gjeldende gjødselvereforskrift er produkt definert slik; «*Produkt*: Gjødselver som oppfyller kvalitetskrav og er varedeklartert i henhold til denne.» Biorest kan dermed være et produkt etter reglene i gjødselvereforskriften selv om det regnes som et avfall etter forurensningsregelverket.

Mattilsynet opplyser at gjødselregelverket gjelder for bruk av gjødselvarer i vekstsjiktet, og at disponering under dette, der næringsstoffene ikke kan utnyttes som en ressurs, eventuelt må følges opp av annet regelverk, som forurensningsloven.

Hardanger Biogass AS har gjennom tillegg til søknaden opplyst om planlagt bruk av bioresten. Våt biorest er planlagt at skal gå til lokale landbruksforetak. I brev av 09.06.2024 ble det opplyst fire mulige håndteringer av tørr biorest:

1. Levering til Terramarine for gjødselproduksjon
2. Levering til Norva24 for jordproduksjon
3. Transport til vestre del av Østlandet for bruk på kornjord
4. Transport til et annet Vireo AS-anlegg for bruk i gjødselproduksjon der.

I e-post av 15.11.2024 er det nevnt at tørr biorest skal leveres til Terramarine AS pelletering og gjødselproduksjon.

I og med at det fremdeles kan være noe usikkerhet rundt hvordan Hardanger Biogas AS planlegger å bruke bioresten, og at bruken kan endre seg over tid, har vi kravsettingen satt vilkår for ulike bruksområder for bioresten.

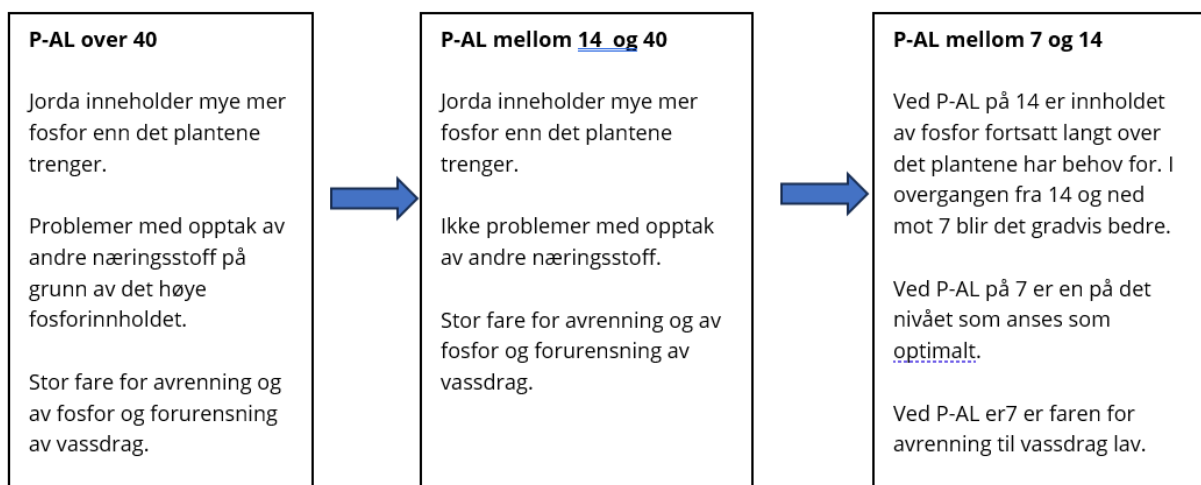
Kommentar til vilkår 10.4.a

Dersom bioresten brukes til anleggsformål i større mengder enn det plantene som skal dyrkes i anleggsjorda har bruk for, blir den ikke gjenvunnet.

I forskrift om organisk gjødsel § 10 pkt. 8 – «Krav til jordblandinger» - står det blant annet at:
«Produktet skal være godt egnet til dyrking av planter og må ikke ha veksthemmende effekt. Jordblandingen kan bestå av opptil 30 volumprosent (før blanding) av produkt som kommer inn under denne paragraf.»

Dette kravet er ikke tilstrekkelig for å oppnå gjenvinning eller hindre forurensning. I praksis innebærer § 10 at biorest kan blandes inn i så store mengder at P-AL kan bli langt over 40. Når P-AL blir så høy vil fosforet i jorda ifølge NIBIO kunne forhindre opptak av viktige mikronæringsstoff fra jorda og at plantene ikke vokser som de skal. Når P-AL kommer under 40 mener NIBIO at det ikke lenger er negative utslag på opptak av andre næringsstoff. NIBIO påpeker imidlertid at P-AL 40 fortsatt er langt over det plantene har behov for. Ved et så høyt P-AL-nivå vil det være stor fare for avrenning av fosfor til vassdrag.

Det er fullt mulig å lage jordblandinger med lavere P-AL-nivå enn 40. Da kan man blande næringsrik biorest med for eksempel kompost med et lavt næringsinnhold. I figur 1 under illustreres P-AL og konsekvenser for plantevekst og avrenning av fosfor til vassdrag.

Figur 1: P-AL og sammenheng med plantevekst og forurensning.

For å oppfylle gjenvinningskravet må virksomheten sørge for at slike jordblandinger ikke inneholder mer næringsstoff enn det plantene har behov for, slik at kravet til gjenvinning blir tilfredsstillt og bruken ikke fører til forurensning.

Dersom biorest brukes i jordlag der planterøttene ikke rekker ned, vil ikke bioresten bidra til plantevekst. Det er derfor ikke gjenvinning, men deponering. Deponering av organisk avfall er ikke tillatt, jf. avfallsforskriften §9-4a.

Planterøttene vil typisk kunne nå ned til ca. 40 cm dyp i jorda.

Eksempler på bruk der plantene ikke rekker ned er:

- Innblanding av biorest i jordblandinger og bruk i vegskråning i så dype jordlag at plantenes røtter ikke når ned.
- Bruk i nydyrking i jordlag der plantenes røtter ikke rekker ned.
- Bruk i massefyllinger

Kommentar til 10.4.b:

Første kulepunkt gjelder levering av biorest til landbruksforetak som har levert husdyrgjødsel til biogassanlegget. Bruk av biorest i samme mengder som ellers ville blitt brukt gjennom egen husdyrgjødsel vil kunne oppfylle kravet i § 32 i forurensningsloven. Forutsetningen her er at det brukes maksimalt samme mengde fosfor gjennom bioresten som ble levert inn til biogassanlegget gjennom husdyrgjødselen. Nytteverdien av fosfortilførselen er imidlertid lav fordi P-AL-nivåene i jorda i Vestland gjennomgående er høye. Det er også satt øvre tak på 3,5 kg/daa. Ved endring av gjødselvereforskriften vil maksimal grense i ny forskrift gjelde.

Andre kulepunkt gjelder bruk av biorest der det ikke erstatter foretakets egen husdyrgjødsel, men landbruksforetaket har et behov for den mengden nitrogen og fosfor som tilføres. Dette regnes som materialgjenvinning. Dersom P-AL-nivået er høyt vil det ikke være behov for fosfor og slik bruk vil bidra til forurensning og ikke regnes som materialgjenvinning.

Som nevnt i kapittel 3.2.8 er det usikkerhet rundt innhold av fosfor i avfall som vil gå inn til anlegget. I tillegg er det usikkert hvor stor andel fosfor som vil havne i våt biorest og hvor mye som vil være i tørr biorest. Det er mulig at fosfor-mengden i våt biorest blir så høy at Hardanger Biogass AS ikke har tilstrekkelig avsetning av fosfor i våt biorest lokalt i Kvinnherad med å levere ut samme mengde som ble tilført (jf vilkår 10.4b., første kulepunkt). Dette må Hardanger Biogass AS ha en oversikt over og en plan for å håndtere.

Pyrolyse

I EU er pyrolyse som gjenvinningsløsning oppe til vurdering. Det er altså ikke avklart om dette kan regnes som materialgjenvinning. Dersom Hardanger Biogass AS ønsker å behandle biorest i pyrolyse må Statsforvalteren få saken til vurdering.

3.2.13 Krav til dokumentasjon av bruk av biorest (punkt 10.5 i tillatelsen)

Hardanger Biogass AS har ansvar for å sikre at kravene til gjenvinning og materialgjenvinning oppnås. Slik vi forstår det vil Hardanger Biogass AS levere biorest til andre aktører som skal håndtere den videre. Hardanger Biogass AS må da innhente dokumentasjon fra disse aktørene på at gjenvinning og materialgjenvinning har skjedd.

3.2.14 Utredning for å utvikle fast biorest til gjødselprodukt (punkt 14.2 i tillatelsen)

Dette kravet er satt for å få en bedre bruk av bioresten. Dersom Hardanger Biogass AS velger å utnytte den faste bioresten i sin helhet til gjødselproduksjon faller dette utredningskravet bort.

3.2.15 Utredning av reduksjon i innhold av fosfor i våt biorest (punkt 14.3 i tillatelsen)

I Vestland vil tilbakelevering av fosfor til landbruksforetak i tilsvarende mengder som ble levert inn i mange tilfeller ikke være en reell nyttig bruk av bioresten. Dette fordi det er så mye fosfor i jorda fra før at gjødsling med fosfor ikke trengs. Det er derfor satt krav om utredning for å få ned fosforinnholdet i den våte bioresten. Som nevnt under kapittel 3.2.12 kan situasjonen allerede fra oppstart av anlegget være at fosforinnholdet er så høyt i våt biorest at tiltak for å redusere det må settes i verk.

3.2.16 Krav om tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann (punkt 14.6 i tillatelsen)

Som en del av søknaden er det utarbeidet en miljøteknisk grunnundersøkelse og tiltaksplan for forurenset grunn. Dette rapporten vil kunne inngå som en del av grunnlaget for tilstandsrapporten. Tilstandsrapporten skal være i tråd med Miljødirektoratets veileder M-630. En del av tilstandsrapporten er for eksempel å foreslå overvåking av grunnvann.

4 Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

4.1 Korrespondanse

Vi har laget en ikke-uttømmende tidslinje over korrespondanse i prosessen:

- 8. februar 2024 søkte Hardanger Biogass AS om tillatelse etter forurensningsloven til drift av biogassanlegg på Husnes.
- 11. mars 2024 søknaden sendes på høring
- 10. juni 2024 fikk vi mer informasjon om separering av biorest, fosforinnhold og planlagt bruk av biorest
- 14. juni 2024 fikk vi mer informasjon om oppbygging og drift av fiskeensilasjetank
- 6. august 2024 fikk vi mer informasjon om overvannshåndteringen.
- 17. september 2024 fikk vi mer informasjon om glykol, utråtningsforsøk, oppdatering om saksbehandling hos DSB, fosfor i substrat. Vi har også fått informasjon om glykol i informasjon sendt inn desember 2023 og januar 2023.
- 15. november 2024 fikk vi mer spesifikk informasjon om tidspunkt for mottak av avfall, tidspunkt for utkjøring av biorest, og lagring av biorest

4.2 Forhåndsvarsel og uttalelser

Saken er forhåndsvarslet i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5. Frist for å gi uttalelse var 19.04.2024. Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalelsene som kom inn innen fristen, og bedriftens kommentarer til disse. Statsforvalteren har vurdert uttalelsene og kommentarene ved behandlingen av søknaden.

4.2.1 Høringsuttalelser

Jostein Røstbø

Røstbø påpeker at det har vært lite informasjon om prosjektet, med kun noen få informasjonsmøter i små lokaler. Til tross for påstander om at det ikke vil være lukt- eller trafikkproblemer, er skepsisen i lokalsamfunnet økende, delvis grunnet erfaringer fra andre steder.

Videre kritiserer han valget av det mest sentrale og tettbebygde området for anlegget, som ligger nær den største arbeidsplassen og flere bedrifter i et velfungerende industrifelt, samt nær bostedsområder. Røstbø nevner også at det er betydelige indre spenninger i kommunen, og at de som styrer ikke alltid tar hensyn til meninger fra lokalbefolkningen.

Tom Vevik, TVs AS

Vevik er imot anlegget på grunn av følgende:

- Luktplager fra lignende anlegg: Det vises til et tilsvarende anlegg på Stord som har forårsaket betydelige luktplager, og mener at det ikke er tilstrekkelig håndtert.

- Beliggenhet og transportlogistikk: Det stilles spørsmål ved hvorfor anlegget ikke er plassert i Dimmelsvik, som har et industriområde i Sandvikelia. Der er det mindre befolkning, større avstand til boliger og bedre logistikk for transport, spesielt med tanke på at produktene trolig vil komme fra gårdsbruk i nærliggende områder som Rosendal, Omvikedal og Uskedalen.
- Transport og bruk av gass: Vevik er usikker på hvordan transporten av råmaterialene til anlegget vil foregå, og om gassen som eventuelt produseres skal benyttes av Hydro Husnes.

Steinar Ynnesdal

Ynnesdal spør hvordan luktutfordringer blir løst ved lossing i fra bil/båt.

Husnes Utvikling

Organisasjonen har mottatt mange henvendelser fra innbyggere som frykter at det planlagte biogassanlegget vil føre til luktplager som vil spre seg over et stort område av Husnes, noe som kan påvirke livskvaliteten til beboerne negativt. Bekymringene er blant annet basert på erfaringer med luktplager fra et lignende anlegg på Stord. Husnes Utvikling er generelt positiv til nye arbeidsplasser på Husnes og i Kvinnherad kommune. Men dersom anlegget fører til luktproblemer som reduserer livskvalitet og trivsel for folk i nærområdet, er organisasjonens holdning negativ.

Til tross for informasjon fra Hardanger Biogass AS om teknologi som skal hindre vond lukt, har de ikke kunnet garantere et luktfritt anlegg. Husnes Utvikling mener dette er utilstrekkelig, da teknologien ikke er fullt utprøvd, og derfor er det stor skepsis blant innbyggerne. Organisasjonen peker på at vond lukt som sprer seg til boligområder kan redusere verdien på boligene og påvirke trivselen, særlig i lys av pågående boligbygging i området. Dette vil være en katastrofe både for eksisterende og nye innbyggere, som kanskje blir nødt til å holde seg innendørs på grunn av lukt.

Sør-Norge Aluminium

For Sør-Norge Aluminium er det viktig å opprettholde gjensidig byggegrense, 8 m fra grense til bygningsmasse.

Tore Sæbø og i tillegg 111 andre underskrivere

Sæbø og andre underskriver krever konsekvensutredning. De er imot anlegget blant annet fordi:

Transport:

- Veien er ikke egnet for store tankbiler.
- Lange transportveier, ikke nok husdyrgjødsel i kommunen til det som er omsøkt, må komme langveis fra.
- Regner med at vil bli stor belastning på ferjestrekningen Gjermundshamn- Årsnes fordi husdyrgjødsel må hentes denne veien fra.

Lukt:

- Gruppen har spørsmål om hvordan luktmålingene vil bli gjort, ut av skorstein eller ved nabogrense. De har også spørsmål knyttet til hvem Hardanger Biogass AS skal rapportere til.
- Topografien rundt det planlagte anlegget er slik at fallende vinder høyere i terrenget vil tvinge en eventuell gass fra anlegget ned til bebyggelsen.

Eksplisjon:

- Hva blir konsekvensen dersom det blir en eksplosjon/brann i anlegget, tankbilen eller fiskeensilasje båt

Beliggenheten:

- Mener at det er feil å plassere biogassanlegg i det største tettstedet i Kvinnherad og som også regionsenter.

Olav Medhus

Medhus har spørsmål om anlegg vil kunne ta imot viltavfall i og med Kvinnherad er en av de største viltkommuner i landet.

Mattilsynet

Mattilsynet skriver at alle som skal omdanne animalske biprodukter, må ha en godkjenning fra Mattilsynet etter animaliebiproduktforordningen.

Data fra NGUs nasjonale grunnvannsdatabase «GRANADA» viser at det ikke er brønner på selve tiltaksområdet, men det er registrert to brønner som brukes til drikkevannsforsyning i nærheten av det angitte tiltaksområdet. Den ene er plassert sørvest for området ved industribygget og den andre i området Flatebekken. Mattilsynet forutsetter at tiltaket kan gjennomføres uten å påvirke vannkvaliteten i brønnene negativt. Dersom det foreligger tvil bør det gjøres en utredning av dette forholdet før søknaden behandles.

Kvinnherad kommune

Uttalelse fra planavdelingen:

Plankontoret vurderer at tiltaket er i tråd med plan. Det er under arbeid en områderegulering for Grønn Næringspark Kvinnherad som vil omfatte området Hardanger biogass AS ønsker å etablere seg. I den sammenheng har plankontoret en del merknader knyttet til blant annet; miljøsertifisering, ytre miljøplan, energiforbruk og klimagassutslipp i anleggsfasen og krav til byggematerialer. Videre mener kommunen at det bør stilles krav om målinger, luftsonekart og tilstrekkelig avbøtende tiltak for virksomheten. Det også dokumenteres at grunnundersøkelser er gjennomføres og fare for forurenset grunn må gjøres rede for i byggesaken.

Uttalelse fra byggesak:

Det er gitt rammetillatelse og dispensasjon fra reguleringsplanen for etablering av biogassanlegg. Det er krav om innsendelse av flere dokumenter før igangsetting av tiltaket, som for eksempel utslippstillatelse, samtykke fra relevante myndigheter (Arbeidstilsynet, Mattilsynet, DSB, etc.), samt nødvendige tiltak for flomsikring og godkjenning av VA-plan.

Uttalelse fra landbrukavdelingen:

Landbruksavdelingen mener at biogassanlegget vil være et positivt tiltak for landbruket i Kvinnherad, da det vil gi mulighet for utnyttelse av husdyrgjødsel til energi, redusere behovet for kunstgjødsel og bidra til bedre fordeling av biorest på godkjente spreieareal.

Videre skriver avdelingen at anlegget vil redusere utslipp av klimagasser og bidra til mindre avrenning til vassdrag, noe som er positivt for både landbruket og miljøet.

Uttalelse fra miljørettet helsevern:

Det påpekes at en forventer at demping av lukt blir høyt prioritert og tatt med som et perspektiv under hele planleggingsprosessen.

Det er også en risiko for økt avrenning av fosfor fra bioresten fordi innholdet er høyere enn i vanlig husdyrgjødsel. Derfor kan bruken av biorest føre til overgjødsling og skade på vassdragene. Det er nødvendig å sikre at nye gjødselregler blir fulgt, og at prosessen med bøndene om bruk av bioresten er godt planlagt med klare krav og prosedyrer for å unngå miljøskader.

Jorunn Røsseland

Jorunn Røsseland er imot at biogassanlegget etableres på Husnes basert på følgende:

Biogassanlegget er planlagt på Husnes, det største tettstedet i Kvinnherad, som har stor befolkningstetthet og viktige samfunnsfunksjoner som skoler, helsesenter, sykehjem, idrettsarena, og næringsbygg. Det er også mange boliger, et seniorsenter, og en stor hjørnestensbedrift, Hydro, i nærheten. Denne nærheten til et høyrisikoanlegg skaper bekymring blant innbyggerne. Videre påpeker Røsseland følgende:

- **Sikkerhetsrisiko:**
Biogassproduksjon er klassifisert som høyrisikoindustri (klasse 1 av 9), med potensiale for brann, gasslekkasjer og eksplosjoner. Dette mener hun innebærer alvorlige farer for innbyggerne, både på grunn av risikoen for ulykker og på grunn av luktproblemer fra biogassanlegget som kan være svært vanskelige å kontrollere. Økt trafikk på dårlige veier med store kjøretøy, tankbiler og potensielt farlig last, som både kan føre til ulykker og øke risikoen for eksplosjoner eller lekkasjer. Dette vil påvirke både trafikkbildet og sikkerheten i området rundt Husnes. Høringsuttalen ber Statsforvalteren om å avvente godkjenning av Hardanger Biogass' søknad til en grundigere utredning er gjennomført, i tråd med DSB's krav til risikovurderinger for høyrisikoindustri.
- **Mangelfull informasjon til innbyggerne:**
Røsseland mener at det har vært lite informasjon til innbyggerne fra utbygger, Hardanger Biogass. Første informasjonsmøte ble ikke holdt før desember 2023, flere år etter at planen ble lansert. Utbygger fikk da kritikk for å arrangere møtet i et for lite lokale med krav om påmelding og med tidspunkt nær en høytid. Lukten fra anlegget og risikoen knyttet til biogass var temaer som ble diskutert, men utbygger kunne ikke gi garantier for luktfrie løsninger. Røsseland mener at utbygger ikke har fulgt lovens krav om informasjon og involvering av innbyggerne, spesielt i forhold til Grunnloven § 112, som gir rett til medvirkning i saker som kan påvirke miljøet.
- **Mangel på konsekvensutredninger:**
Ifølge DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) skal det gjennomføres en grundig konsekvensutredning som vurderer risiko for liv, helse, miljø og materielle verdier, samt befolkningstetthet og eventuelle farer ved brann, eksplosjon, utslipp, transportulykker og klimaendringer. Det er også behov for en vurdering av risiko for ras og flom i området rundt Husnes.

Det pekes på at miljøvurderingene i Hardanger Biogass' «miljørisikovurdering» er utilstrekkelige, og at de bagatelliserer miljøpåvirkningen, ved blant annet å bruke uttrykk som «lav miljørisiko» og «liten skade for miljøet».

4.2.2 Hardanger biogass AS sine kommentarer til høringsuttalelsene

Den 24.04.2024 sendte vi brev til Hardanger Biogass AS der vi ba om kommentar til høringsuttalelsene fra høringen. Den 08.05.2025 svarte Hardanger Biogass AS med kommentarer til høringsuttalelsene.

Hardanger Biogass AS sine kommentarer til høringsuttalelsene er oppsummert under. Der Hardanger Biogass AS har gitt samme kommentar til flere av høringsinnspillene er ikke denne teksten gjentatt.

Kvinnherad kommune

- **Reguleringsplan:**
Hardanger Biogass tar kommunens innspill til ny reguleringsplan for Grøn Næringspark til etterretning.

- **Lukthåndtering:**
Lukthåndtering er en viktig del av anleggets design, og Hardanger Biogass har som mål å unngå luktulemper for naboene. Eksterne eksperter (Recul) har gjennomført en grundig vurdering av luktproblematikken, inkludert spredningsberegninger og luktrisikovurdering, og konkluderer med at anlegget vil holde luktkonsentrasjoner under myndighetenes anbefalte grenseverdi (1 OUE/m³ for nærmeste nabo).
- **Gjødselregulering:**
Hardanger Biogass er kjent med at det er foreslått endringer i gjødselregelverket, og vil forholde seg til gjeldende forskrifter til en ny gjødselbrukforskrift er vedtatt.
- **Kvalitetskrav:**
For å sikre kvaliteten på biogjødselen, som skal benyttes av bøndene, er det satt krav til innhold av tungmetaller og hygienisering. Produktet vil bli varedeklart i tråd med gjødselvareforskriften, og bonden vil få informasjon om tungmetaller og næringsstoffer i bioresten.
- **Fosforutnyttelse:**
Hardanger Biogass planlegger tørrstoffseparasjon av bioresten, som vil forbedre fosforutnyttelsen og gjøre næringsstoffene nyttige i områder med større behov. Hardanger Biogass har beregnet at det er tilgjengelig spredeareal i Kvinnherad for å håndtere bioresten.

Mattilsynet

Hardanger Biogass AS vil søke om godkjenning etter animailiebiproduktforskriften i god tid før oppstart av anlegget. Videre skriver Hardanger Biogass AS at tiltaket ikke vil berøre grunnvannsbrønnene som Mattilsynet tar opp i sin høringsuttalelse.

Tvs AS og Tom Vevik

- **Transport:**
Under full produksjon vil 75.000 m³ husdyrgjødsel bli fraktet til anlegget, fordelt på 270 arbeidsdager. Dette innebærer 9,2 biler per dag (basert på 30 m³ per lass). Biorest vil bli kjørt ut som «returlass», og transporten vil ikke innebære ekstra belastning. I tillegg vil det være to gassbiler per dag. Transporten vil ikke gå gjennom tettbygde strøk, da innhenting av substrat og levering av biorest skjer over hele kommunen. Det er forventet at traktorkjøring vil reduseres betydelig, da bioresten leveres tilbake til bonden der den er nødvendig.
- **Vegsystem og infrastruktur:**
I planprogrammet for områdereguleringen er det foreslått å dimensjonere vegsystemet for store tunge kjøretøy, samtidig som det skal legges til rette for gang- og sykkelveg samt busstilkomst. Vegsystemet skal være strukturert, enkelt, forståelig og effektivt.
- **Lukthåndtering:**
Hardanger Biogass anerkjenner bekymringer om lukt, særlig med referanse til hendelsen på Stord, men understreker at luktproblematikken er godt utredet av eksperter (Recul).

Steinar Ynnesdal:

Hardanger Biogass forklarer at lasting og lossing av avfall inn til anlegget skjer innendørs, og at avfall som kommer med båt vil blir pumpet i rørledning fra kai på Husnes til anlegget.

Jostein Røstbø:

Hardanger Biogass informerer om at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er myndighet for storulykkevirkosomheter. Safetec utarbeidet i 2023 en kvantitativ risikoanalyse for Hardanger Biogass og det ble samme år utarbeidet en risikovurdering iht. forskrift om håndtering av

farlig stoff og sendt inn en samtykkesøknad til DSB. I den kvantitative risikoanalysen er det utarbeidet risikokonturer for anlegget basert på informasjon om drift, utforming av anlegget og andre aktiviteter på området. Risikokonturene har blitt målt opp mot de anbefalte akseptkriteriene til DSB. Hardanger Biogass AS mener at vurderingene og resultatene i Safetec sin risikoanalyse viser at anlegget oppnår en akseptabel risiko. Bekymring for lukt, eksplosjonsfare og økt trafikk.

Husnes Utvikling:

Hardanger Biogass AS mener at lukthåndtering er godt ivaretatt.

Sør-Norge Aluminium AS/Hydro Husnes:

Ønsker at byggegrensen på 8 meter fra tomtegrense til bygningsmasse opprettholdes. Hardanger Biogass bekrefter at byggegrensen på 8 meter vil bli ivaretatt.

Jorunn Røsseland:

Hardanger Biogass mener at virksomheten har gjennomført risikovurderinger som viser at anlegget vil ha akseptabel risiko, og at luktproblematikken er håndtert.

Tore Sæbø m.fl.:

Hardanger Biogass har redegjort for konsekvensene av det planlagte tiltaket i sin søknad iht. forurensningsforskriften § 36-2. Det er ikke krav om konsekvensutredning iht. forskrift om konsekvensutredning for biogassanlegget. Derimot vil det bli utarbeidet konsekvensutredning for Grøn Næringspark (PlanID 20200005), jf. Kvinnherad kommune sitt vedtak av 02.02.2021. Ifølge planprogrammet skal bl.a. framtidig trafikk til og fra planområdet utredes nærmere.

5 Klagerett

Hardanger Biogass AS og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram. Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren.

Statsforvalteren sender kopi av dette brevet med vedlegg til berørte i saken.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Sissel Storebø
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Tillatelse

Kopi til:

Kvinnherad kommune	Rosendalsvegen 10	5470	ROSENDAL
NATURVERNFORBUNDET	Tverrgaten 4	5017	BERGEN
HORDALAND			
FAST EIGEDOM AS	Husnes Industriområde 91	5460	HUSNES
SØR-NORGE ALUMINIUM AS	Onarheimsvegen 54	5460	HUSNES
SUNNHORDLAND	Meatjønnsvegen 43	5412	STORD
INTERKOMMUNALE MILJØVERK IKS			

HUSNES SANDBLÅSING & SPRØYTEMALING AS	Husnes Industriområde	5460	HUSNES
SUNDE TRANSPORT AS	Husnes Industriområde	5460	HUSNES
STRIPO EIGEDOM AS	c/o Reins Eigedom & Invest AS	5480	HUSNES
	Postboks 194		
Gerd Slåke	Onarheimslio 79	5460	Husnes
Harry Olai Slåke	Astrid Hauge Slåke, Stuhaugvegen 17	5462	Herøysundet
Øyvind Skogseth	Onarheimslio 83	5460	Husnes
Grete Røssland	Stabburshaugen 30	5460	Husnes
Øystein Hauge Slåke	Onarheimslio 85	5460	Husnes
Barbara Kondracka	Onarheimslio 91	5460	Husnes
Michal Kondracki	Onarheimslio 91	5460	Husnes
Gunnar Nordøy	Bogsnesvegen 64	5460	Husnes
Marcin Leszek Meler	Onarheimslio 101	5460	Husnes
Thomas Andre Hauge	Lillevang 4	1738	Borgenhaugen
Birte Hjelmeland Bruvik	Onarheimsvegen 99	5460	Husnes
Tomas Magnus Bruvik	Onarheimsvegen 99	5460	Husnes
Norid Oddny Stuhaug Sæbø	Onarheimsvegen 163	5460	Husnes
Tore Sæbø	Onarheimsvegen 163	5460	Husnes
Trude Aarsand	Onarheimsvegen 157	5460	Husnes
Sveinung Grønstøl	Onarheimsvegen 157	5460	Husnes
Camilla Molnes Benjaminsen	Onarheimsvegen 153	5460	Husnes
Kjetil Aarsand Grønstøl	Onarheimsvegen 153	5460	Husnes
Eli Helene Haaland	Erling Harald Kvalheim, Waldemar Thranes Gate 36B	0171	Oslo
Fredrik Guddal Vevik	Raudsteinsvegen 229	5460	Husnes
Tom Vevik	Raudsteinsvegen 231	5460	Husnes
Anne Berit Hope	Nordre Skogveien 20	5057	Bergen
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
MILJØDIREKTORATET	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 56	7701	STEINKJER
Johannes Hjelmeland	Landavegen 175	5464	Dimmelsvik
Stian Haugland	Hauglandsvegen 103	5463	Uskedalen
Ove André Ljostveit	Ølvesvegen 814	5637	Ølve
Anette Hvidevold	Kvitavollsvegen 32	5454	Sæbøvik
BONDELAGETS SERVICEKONTOR AS	Kokstadflaten 36	5257	KOKSTAD
AVD HORDALAND BONDELAG			
Håvard Holt	Rosselandsvegen 212	5600	Norheimsund
HORDALAND BONDE OG SMÅBRUKARLAG	Postboks 542	5701	VOSS
Jorunn Marit M Røsseland	Poste Restante	5460	Husnes
HUSNES UTVIKLING	Postboks 170	5480	HUSNES
Jostein Røstbø	Eikelandsberget 15	5451	Valen
Steinar Ynnesdal	Raudsteinsvegen 185	5460	Husnes
TVS AS	Raudsteinsvegen 231	5460	HUSNES
BÅRD OLAV MEDHUS	Haukelivegen 95	5760	RØLDAL
Olav Røssland	Korsvegen 9	5450	Sunde I Sunnhordland

Tillatelse til drift av biogassanlegg etter forurensningsloven

Statsforvalteren gir Hardanger Biogass AS tillatelse til drift av biogassanlegg med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. §§ 16 og 29. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger i søknaden av 08.02.2024 og opplysninger som kom frem under behandlingen av søknaden. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Dersom virksomheten ønsker endringer utover det som er opplyst i søknaden, eller under behandlingen og som kan ha miljømessig virkning, må virksomheten på forhånd avklare dette skriftlig med Statsforvalteren. Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen fire år, skal virksomheten sende en utgreiing om omfanget til virksomheten. Statsforvalteren vil da vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Data om virksomheten

Virksomhet	Hardanger Biogass AS
Sted/gateadresse	Husnes industriområde, gnr/bnr 143/226
Postadresse	Myklebustvegen 209, 5460 Onarheim
Kommune og fylke	Kvinnherad, Vestland
Org. nummer (virksomhet)	923301739
Lokalisering av anlegg, UTM	UTM 33: X -15509, Y 6673417
Gards- og bruksnummer	143/226
NACE-kode og bransje	35.210 Produksjon av gass
Kategori for virksomheten ¹	5.3.b)i)

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Saksnummer
2024.0958.T	4617.0185.01	2023/15542

Tillatelse gitt første gang: 29.11.2024	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd ² : -	Tillatelse sist endret: -
Kjell Kvingedal miljødirektør		Sissel Storebø seksjonsleder
<i>Tillatelsen er godkjent elektronisk</i>		

¹ Jf. forskrift om begrensning av forurensning av 06.01.2004 nr. 931 (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

² Forurensningsloven § 18 tredje ledd om endring og omgjøring av tillatelse etter 10 år

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder forurensning fra mottak, lagring og behandling av avfall for produksjon av biogass. Tillatelsen gjelder for behandling av inntil 110 000 tonn avfall per år. Hvilke fraksjoner som er tillatt å ta imot, behandle og lagre er nærmere regulert i tabell 1 og 2 i vedlegg 2 og kap. 10.

Statsforvalteren vil vurdere å gjøre endringer i vilkårene som følge av nytt eller revidert regelverk.

1.1 Driftstid

Det er kun tillatt med mottak av avfall i tidsrommet 06:00 til 21:00 mandag til fredag. Dette forutsetter at det er operatør tilstede som kan foreta mottakskontroll. En strengere regulering av driftstid vil bli vurdert med grunnlag i utredningen som bedriften i henhold til punkt 14.5 skal sende til Statsforvalteren.

Det er ikke tillatt med hverken mottak av avfall eller utkjøring av biorest på lørdag, søndag og helligdager. Det er likevel tillatt med utkjøring av biorest på lørdager i sesongen for gjødsling.

For øvrig vil biogassanlegget være døgnekstremt driftet.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 17. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 17.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 til 17 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som minimum medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstillende prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensende utslipp og annen negativ innvirkning på miljøet.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr der det er mulig å oppnå utslippsreduksjoner av betydning, skal bedriften gi melding til forurensningsmyndigheten om dette i god tid før det tas beslutning om valg av utstyr.

2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.6 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 13.4.

2.7 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette³. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 13.1.

2.8 Krav til stabilitet i prosess

Anlegget skal driftes på en måte slik at det ikke oppstår inhibering (hemming) og driftsforstyrrelser i rånetanken. Innblandingsforhold og hastighet for gjennomstrømming skal være utprøvd og risikovurdert før anlegget kan starte opp.

2.9 Krav til kompetanse

Den driftsansvarlige skal til enhver tid ha tilstrekkelig kompetanse på anlegget til å kunne vurdere miljørisiko og gjennomføre tiltak for å sikre at den driftsansvarlige driver i henhold til tillatelse og øvrig regelverk.

³ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996 nr. 1127

Den driftsansvarlige skal i den daglige driften råde over dokumentert kompetanse på minimum bachelornivå med kjemi, biologi, fysikk eller andre relevante fagdisipliner. Dokumentert realkompetanse kan i enkelte tilfeller, og etter en konkret vurdering, kompensere for manglende formell kompetanse.

Den driftsansvarlige må kunne dokumentere at personen(e) med kompetanse er til stede på anlegget så ofte det er nødvendig til å kunne avdekke og følge opp utfordringer som oppstår i den daglige driften. Dette innebærer blant annet at de skal ha god oversikt over aktivitetene på anlegget for raskt å kunne ta tak i problemer og hindre at miljøfarlige situasjoner oppstår.

3 Utslipp til vann

3.1.1 Punktutslipp

Virksomheten skal ikke ha punktutslipp til vann.

3.1.2 Diffuse utslipp

Virksomheten skal ikke ha diffuse utslipp til vann. Overflatevann fra omkringliggende områder skal avskjæres.

3.1.3 Utslppsreducerende tiltak

Innvendig vask av tanker på kjøretøy skal foregå innendørs. Vaskevannet skal føres til lagertank for den aktuelle typen avfall. Anlegget skal være lukket og alt vann fra prosessen skal samles opp og gjenbrukes. Dette inkluderer også vaskevann fra vask av utstyr, tanker og rør samt vann fra forfilter og mineralsk biofilter.

3.2 Kjølevann

Virksomheten skal ikke ha utslipp av kjølevann.

3.3 Sanitæravløpsvann og avløp fra verksted/vaskehall

Kommunen er myndighet for regulering av utslipp oljeholdig avløpsvann fra vaskehall for kjøretøy, verksted og sanitæravløp.

4 Utslipp til luft

4.1 Lukt

4.1.1 Luktbegrensning

Virksomheten skal drives slik at luktulemper i omgivelsene begrenses mest mulig.

Luktimmisjonen ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (konsentrasjonen), angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktil (frekvens og midling).

Det skal minimum årlig gjennomføres en måling av luktutslippet som dokumenterer at grenseverdien er overholdt.

Statsforvalteren vil på bakgrunn av utredningen i punkt 14.1 vurdere å fastsette nye og strengere vilkår.

4.1.2 Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i *Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

4.1.3 Forebyggende tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal bedriften iverksette luktrisikoreduserende tiltak. Bedriften skal ha en driftsplan som sikrer at luktulempere ved virksomheten begrenses. Planen skal være i tråd med anbefalingene gitt i vedlegg 4 til *Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal driftsplanen oppdateres.

Bedriften skal daglig føre en driftslogg, slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

4.1.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering

Bedriften skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med *Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*.

Bedriften skal informere Statsforvalteren og naboer når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning. Det samme gjelder dersom svikt i utstyr eller lignende kan medføre økte luktplager.

Bedriften skal ha et system for å registrere innkommende klager på lukt, herunder en nettside/digital løsning. Dette systemet skal sikre at innkommende luktklager knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til Statsforvalteren i henhold til punkt 11.5.

4.1.5 Krav til ventilasjon og luktreanseanlegg

De delene av anlegget hvor det forventes detekterbar dårlig lukt skal være ventilert med undertrykk og kobles til luktreanseanlegg. Ventilasjonen (utskiftingen av luft per tidsenhet) skal være tilpasset aktiviteten ved anlegget. Kapasiteten på luktreanseanlegget skal være dimensjonert for maksimal belastning av forurenset luft.

4.1.6 Krav til utslippspunkter

Utslippspunkt for luktreanseanlegget skal være minimum 20 meter over bakkenivå.

4.2 Krav til fakling

Anlegget skal ha en gassfakkel til bruk ved driftsforstyrrelser og i nødsituasjoner.

Fakkelen skal ha automatisk tenningsmekanisme og periodisk gjentenning. Fakkelen skal minst kunne forbrenne dimensjonerende biogassproduksjon pr time.

4.3 Støv

Virksomheten skal drives slik at støv ikke fører til nevneverdig skade eller ulempe for naboer og miljø. Det skal lages planer for å forebygge og hindre støv. Planene skal baseres på risikovurdering, jf. punkt 13.1.

Ved spesielle vær- eller driftsforhold som fører til økt risiko for støvflukt, skal det om nødvendig iverksettes ekstra tiltak.

5 Grunnforurensning

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetens område og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriftens kapittel 2⁴, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

6 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikaliens helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.7 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon,

⁴ Jf. forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider

bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁵

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁶ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7 Støy

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som innfallende lydtryknivå ved mest støyutsatte fasade:

Dag (kl. 07-19) $L_{pAekv12h}$	Kveld (kl. 19-23) $L_{pAekv4h}$	Lørdag (kl. 07-23) $L_{pAekv16h}$	Søn- /helligdager (kl. 07-23) $L_{pAekv16h}$	Natt (kl. 23-07) $L_{pAekv8h}$	Natt (kl. 23-07) L_{AFmax}
55 dB(A)	50 dB(A)	50 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	60 dB(A)

L_{pAeqT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

L_{AFmax} , som er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Støygrensene gjelder ikke for bebyggelse av forannevnte type som er etablert etter at støygrensene trådte i kraft.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra virksomheten, inkludert intern transport på virksomhetens område samt lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra midlertidig bygg- og anleggsvirksomhet og fra persontransport av ansatte til og fra virksomhetens område er likevel ikke omfattet av grensene.

Bedriften skal utarbeide støysonekart for sin virksomhet jf. punkt 14.5 som viser støyutbredelsen i røde og gule soner i tråd med Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442 (kap. 2.2.1) samt soner med støynivå tilsvarende grenseverdiene gitt i tillatelsen. Kartene skal sendes kommunen og Statsforvalteren og skal holdes oppdatert.

8 Energi

8.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i virksomheten for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.7. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

⁵ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

⁶ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

Systemet skal være etablert innen 31.12.2026.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

8.3 Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jf. pkt. 11.5.

9 Avfall

9.1 Avfallsforebygging og avfallshåndtering

Virksomheten skal sørge for følgende prioriteringsrekkefølge for avfallsforebygging og avfallshåndtering:

- a) forebygging,
- b) forberedelse til ombruk,
- c) materialgjenvinning,
- d) annen gjenvinning, f.eks. energiutnytting,
- e) sluttbehandling.

Virksomheten kan fravike prioritetsrekkefølgen over dersom det er berettiget ut fra en avveining av miljøhensyn, ressurs hensyn, hensyn til menneskers helse, teknisk gjennomførbarhet og økonomiske forhold. Virksomheten skal dokumentere hvilke vurderinger og tiltak som er gjennomført for å overholde prioritetsrekkefølgen. Dokumentasjonen skal tas vare på i minst 5 år og være tilgjengelig ved kontroll eller på forespørsel fra forurensningsmyndigheten.

9.2 Forhåndsdokumentering av avfall

Internkontrollen skal omfatte krav til dokumentasjon av innholdet i avfallet på forhånd før det kan mottas. Dokumentasjonen skal omfatte prøvetaking og karakterisering av avfallet med henblikk på å få tilstrekkelig kunnskap om avfallsets sammensetning.

Følgende informasjon skal foreligge før mottak:

- 1) Avfallstype med beskrivelse av opprinnelse
- 2) Analyseresultater, herunder angivelse av prøvetakingstidspunkt og analysetidspunkt.

Avfallstyper av samme opprinnelse og med forventet lik kvalitet skal beskrives og analyseres med representative prøver. Avfallet skal analyseres for:

- Tungmetaller
- Miljøgifter

- Plast
- Andre urenheter
- Nitrogen
- Fosfor

Virksomheten skal utrede hvilke prøveuttak samt analysehyppighet, parametere og metoder som er nødvendig for å sikre at dokumentasjonen er representativ. Det skal også utredes hvor ofte og hvilke analyseparametre som må verifiseres.

Virksomheten skal fastsette ett mottakskriterium for hvert element (for eksempel kadmium) som skal gjelde for alle avfallstypene som tas imot. Følgende elementene skal som et minimum inngå:

- Plast
- Andre urenheter
- Tungmetaller
- Miljøgifter

Statsforvalteren vil etter at utredningen i punkt 14.4 er ferdig vurdere å fastsette nærmere mottakskriterier.

Ved fastsetting av mottakskriterier skal det legges vekt på plikten til å redusere forurensning så langt som mulig i punkt 2.3 og at innholdet av forurensninger i bioresten skal tilfredsstillende krav til bruk. Det er ikke tillatt å uttynne eller blande tungmetaller, miljøgifter, plast og andre urenheter i avfallet utelukkende i den hensikt å oppfylle mottakskriteriene.

Det skal tas representative prøver for å kontrollere at mottakskriteriene overholdes.

Internkontrollen skal omfatte vurdering av innholdet av nitrogen og fosfor i avfall som kan tas imot for å sikre at mottatt fosfor og nitrogen blir gjenvunnet.

9.3 Mottak av avfall

Når avfallet kommer til anlegget skal bedriften kontrollere om informasjonen som ble sendt til biogassanlegget på forhånd stemmer med det som blir veid inn. Det må etableres rutiner for stikkprøvetaking og inspeksjon, samt kriterier for godkjenning og avvisning av avfallet. Avvik i mottakskontrollen skal registreres og det skal være rutiner for å følge opp avvik og hindre gjentagelse.

Avfall skal veies og registreres inn og ut av anlegget. Registreringen skal minimum bestå av avfallstype (med koder), opphav, mengder, dato for mottak, leverandør og eventuelt anlegg for videre levering. Dokumentasjon som ble sendt inn på forhånd skal også følge avfallet ved innveining og bli registrert samtidig. Oversikt over registrert avfall skal være tilgjengelig i journal i minst fem år.

Virksomheten skal kontrollere avfallet for fremmedlegemer. Fremmedlegemer som kan vanskeliggjøre biologiske behandlingsprosesser eller forringe produktet, skal sorteres ut.

Avfall som ikke kan behandles miljømessig tilfredsstillende ved anlegget, skal leveres til et anlegg med tillatelse som man er sikker at kan behandle avfallet.

Virksomheten skal informere alle kunder om hvilke avfallstyper og fraksjoner som er tillatt levert til anlegget. Avfallstyper som kan mottas og mengder som til enhver tid kan lagres går fram av tabell 1 og 2 i vedlegg 2.

9.4 Generelle krav til håndtering

All håndtering⁷ av avfall skal foregå slik at det ikke medfører avrenning til grunn eller overflatevann.

I tillegg gjelder følgende:

- a. Avfallet skal transporteres og leveres til biogassanlegget slik at avfall og lukt ikke slipper ut fra lasten.
- b. Alt avfall skal mottas, behandles, omlastes og lagres innendørs. Lasting/lossing fra kjøretøy for pumpbart avfall skal skje ved tett tilkobling, via lukkede røranlegg. Fiskeensilasje og fiske slam kan også mottas via rørledning fra båt. Anlegget skal ha separate lukkede mottakstanker for de ulike avfallstypene anlegget tar imot. Avfallet skal pumpes direkte uten behov for mellomlagring. Når avfall mottas skal portene til prosessbygget holdes stengt.
- c. Virksomheten må sikre at lagring av fiskeensilasje skjer på en slik måte at avfallet er stabilt.
- d. Hele anlegget skal ha tett dekke. Utendørs kan imidlertid fast dekke⁸ brukes dersom risikovurderingen til virksomheten viser at fast dekke gir like lav miljørisiko som tett dekke.
 - a. All håndtering av avfall skal være basert på en risikovurdering, jf. punkt 2.7 Internkontroll og punkt 13 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning.
 - b. Spill av avfall på anlegget skal straks samles opp.
 - c. Bedriften skal ha kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret, samt oversikt over mengder, kvalitet og lagringstid for avfall. Det skal også fremgå av kart fullstendig oversikt over overvannsnett, rør, sluker og fallretning på overflater.
 - d. Tanker, bassenger o.l. som inneholder flytende avfall skal ha overflyllingsvarsel/-alarm og, der det er teknisk mulig, overflyllingsvern.
 - e. Tanker, bassenger o.l. som inneholder flytende avfall skal være tilknyttet alarmanlegg som alarmerer personale ved plutselig nivåsenking utenom tidsrommet der det skjer påfylling og uttapping.
 - e. Virksomheten skal gjennomføre nødvendige tiltak for å hindre spredning og etablering av fremmede skadelige arter. Risikoen for spredning av fremmede skadelige arter skal inngå i miljørisikovurderingen, jf. www.artsdatabanken.no.
 - f. Bedriften skal ikke ha deponi for eget avfall.

⁷ En fellesbetegnelse for mottak, gjenvinning og sluttbehandling, herunder forberedelser til og lagring i påvente av gjenvinning eller sluttbehandling. Begrepet omfatter likevel ikke lagring i påvente av levering hos virksomhet som selv har generert avfallet.

⁸ Asfalt

10 Biorest

10.1 Krav om separering av biorest

Bioresten skal separeres i en våt og en fast biorest. Den faste bioresten skal minimum ha en tørrstoffprosent på 24 %.

10.2 Krav til lagringsmengde og lagringsforhold for bioresten

Det kan lagres inntil 600 m³ biorest totalt (våt og tørr til sammen) på anlegget. Våt biorest skal lagres i tett tank. Tørr biorest skal lagres i tett tank/tett container. All lasting og lossing av biorest skal skje innendørs. Ferdig oppfylte containere med tørr biorest kan lagres utendørs i kortere tid før uttransport. Containere skal ha tett lokk.

10.3 Krav til dokumentasjon av innhold i bioresten

Innhold av nitrogen, fosfor, miljøgifter, tungmetaller, plast og andre urenheter i biorest skal prøvetas og dokumenteres i henhold til et prøvetakingsprogram. Den våte og den faste bioresten skal prøvetas separat. Målingene skal utføres slik at de blir representative for den aktuelle bioresten. Prøvetakingsprogrammet skal være oppdatert og ta hensyn til resultat fra testing. Analysene skal rapporteres i den årlige egenrapporten som sendes Statsforvalteren.

10.4 Krav til bruk av biorest

Bioresten er næringsavfall og skal håndteres i tråd med kravene i forurensingsloven § 32, avfallsforskriften kapittel 10a og øvrig regelverk. Dette innebærer at bruk av bioresten basert på matavfall til energiformål ikke er tillatt.

Bruk av biorest til fyllmasser er uansett ikke tillatt.

Biorest med dårlig kvalitet når det gjelder innhold av tungmetall, miljøgifter, plast og andre urenheter kan ikke fortynnes.

I tillegg gjelder følgende krav:

- a. Biorest som virksomheten leverer til bruk i jordblandinger.
 - Biorest kan leveres til bruk i jordblandinger dersom mengden i den ferdige jordblandingen ikke er større enn at næringsstoffene kommer til nytte. Ferdig jordblanding som inneholde biorest må ha balansert næringsmengde for plantevekst.
 - Når jordblandinger blir bruk som toppdekke må ikke tykkelsen på jordlaget være større enn at planterøttene når ned til næringsstoffene slik at de kommer til nytte, normalt maksimalt 40 cm.
- b. Biorest som virksomheten leverer ut til bruk som gjødsel i landbruket.
 - Biorest kan komme til nytte ved at det erstatter husdyrgjødsel som ellers ville blitt brukt. Dette innebærer at mengde fosfor i biorest som leveres til

landbruksforetak ikke kan overstige mengde fosfor som foretaket har levert til biogassproduksjon. Mengde biorest skal heller ikke overstige kravet til spredeareal for husdyrgjødsel, dette inkludert egen bruk av husdyrgjødsel. Gjeldende krav i gjødselvereforskriften § 24 er maksimalt 3,5 kg fosfor per dekar fulldyrket jord. Ved endring av gjødselvereforskriften vil maksimal grense i ny forskrift gjelde.

- Biorest kan leveres til landbruksforetak som ikke har levert husdyrgjødsel inn til anlegget. Forutsetningen er at næringsstoffene (både fosfor og nitrogen) i bioresten kommer til nytte fordi det er behov for gjødsel og at mengden ikke overstiger behovet plantene har for næringsstoffer.

Statsforvalteren kan vurdere behov for endringer av punkt a og b etter at anlegget har vært i drift i to år.

Virksomheten skal sørge for at aktører som bruker biorest på egen eller andres eiendom eller som innsatsfaktor eller lignende, er informert om kravene som gjelder til bruk av bioresten fra anlegget.

10.5 Krav til dokumentasjon av bruk av biorest

Ved levering av biorest til annen aktør for gjenvinning og materialgjenvinning skal virksomheten:

- Dokumentere hvem som mottar bioresten.
- Dokumentere opplysninger fra mottakeren om hvordan bioresten blir gjenvunnet.
- Opplyse mottakeren om innhold i bioresten, jf. vilkår 10.3.

Tilsvarende skal det dokumenteres dersom virksomheten selv står for gjenvinning av bioresten.

I tillegg gjelder krav til dokumentasjon i avfallsforskriften § 10a-8.

11 Utslippskontroll og rapportering til Statsforvalteren

11.1 Kartlegging av utslipp

Bedriften plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til luft og vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Bedriften skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll (punkt 11.4).

Bedriften skal også kartlegge virksomhetens bidrag til støy.

11.2 Utslippskontroll

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av volumstrømmåling, prøvetaking, analyse og beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i forskrift
- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

Bedriften skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling – prøvetaking – analyse – beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

11.3 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk Standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når volumstrømsmåling, prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes
- jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver
- jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

11.4 Program for utslippskontroll

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

I programmet skal bedriften redegjøre for de kartlagte utslippene (punkt 11.1 første avsnitt), gjennomføringen av utslippskontrollen (punkt 11.2) og kvalitetssikring av målingene (punkt 11.3).

Programmet for utslippskontroll skal inneholde:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utslipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippsstrømmer, volum og innhold, til luft og vann
- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling – prøvetaking – analyse – beregning) for hver strøm og komponent
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

Programmet for utslippskontroll skal holdes oppdatert.

11.5 Rapportering til Statsforvalteren

Bedriften skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no når dette etableres for avfallsanlegg. Miljødata omfatter blant annet produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenkontrollrapportering, se www.miljodirektoratet.no. Inntil rapportering på www.altinn.no blir tilgjengelig skal det rapporteres på skjema sendt fra Statsforvalteren.

Bedriften skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende avfallsregnskap som viser en oversikt over alt avfall som er mottatt, lagret, behandlet og/eller sendt videre. Egenrapporten skal inkludere dokumentasjon om innhold i og bruk av biorest siste år, jf. punkt 10.3 og 10.5.

Bedriften skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende Statsforvalteren en rapport om ev. antall luktklager og antall lukthendelser ved bedriften det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.

12 Miljøovervåking

12.1 Overvåking av resipienter

Bedriften skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram. Dette gjelder så vel mulige effekter på luft, grunn, vann og sedimenter i den grad dette er aktuelt.

Bedriften kan bli pålagt å gjennomføre gransking eller overvåking dersom Statsforvalteren finner det nødvendig for å kartlegge samlet belastning i vannforekomster, jf. forurensningsloven § 51. Bedriften kan bli pålagt å betale for en del av kostnadene ved en felles resipientgransking (enkelstående eller vedvarende program) sammen med andre bedrifter med utslipp i området.

13 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

13.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle hendelser som kan føre til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc. og fremtidige klimaendringer.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

13.2 Forebyggende tiltak

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette de tiltak som er nødvendige for å redusere miljørisikoen til et akseptabelt nivå. Dette gjelder både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende tiltak. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

13.3 Beredskap

Dersom de forebyggende tiltakene ikke har redusert miljørisikoen til et akseptabelt nivå, må bedriften utarbeide en beredskapsplan med utgangspunkt i miljørisikoanalysen i 13.1.

13.3.1 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften utarbeide en beredskapsanalyse for restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som utgjør restrisiko skal bedriften utarbeide og begrunne:

- a. organisering av beredskapen
- b. nødvendig beredskapsutstyr
- c. nødvendig mannskap
- d. responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

13.3.2 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsanalysen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

13.3.3 Beredskapsplan

Miljørisikoanalyse, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av bedriftens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

13.3.4 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

13.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁹. Bedriften skal også så snart som mulig underrette forurensningsmyndigheten i slike tilfeller via e-post sfvlpost@statsforvalteren.no.

14 Undersøkelser og utredninger

14.1 Utredning av utslipp til luft

Bedriften skal kartlegge/redegjøre for luktutslipp, inkludert indikatorgasser, ved å:

- gjennomføre en luktundersøkelse, jf. Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven, vedlegg 6. Luktundersøkelsen skal dokumentere at luktgrensen i pkt 4.1.1 er overholdt.
- gjennomføre en utredning av indikatorgasser for luktutslipp. Det må være indikatorgasser for alle hovedtyper av gasser som kan forventes å være i utslippet. Det skal gjøres målinger av hver av disse indikatorgassene før rensing og etter hvert av rensetrinnene og i utslippspunkt(er). Målingene av indikatorgasser må starte umiddelbart etter mottak av avfall ved oppstart av anlegget. Målingene skal være representative.
- kartlegge sammenheng mellom konsentrasjon av indikatorgassene og luktkonsentrasjon. Basert på slike sammenhenger skal det foreslås krav til maksimalkonsentrasjon av disse indikatorforbindelsene for aktuelle utslippspunkter.
- lage et forslag til utslippsprogram for luktutslipp og målinger av indikatorgasser jf. punkt 11.4.

Utredningen skal sendes Statsforvalteren innen 1 år etter oppstart av anlegget.

En mer presis, og eventuelt også strengere regulering vil bli gjennomført med grunnlag i denne utredningen.

Foreløpige rapporter skal sendes inn til Statsforvalteren etter 4, 6, 8, 10 måneder etter oppstart av anlegget. Disse rapportene skal inneholde vurdering av målingene av indikatorgasser som er gjort, og oppsummering av eventuelle luktklager.

14.2 Utredning for å utvikle fast biorest til gjødselprodukt

1 år etter at mottak av avfall har startet ved anlegget må virksomheten legge fram en plan for produktutvikling av den faste bioresten til et gjødselprodukt. Planen må inkludere en handlingsplan med tidsfrister. Kravet om utredning faller bort dersom Hardanger Biogass AS i sin helhet utnytter den faste bioresten til gjødselproduksjon.

14.3 Utredning av reduksjon i innhold av fosfor i våt biorest

1 år etter at mottak av avfall har startet ved anlegget må virksomheten utrede mulighet for å redusere innhold av fosfor i våt biorest og hvordan dette kan gjennomføres, samtidig som

⁹ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

nitrogeninnholdet beholdes i den våte bioresten. Utredningen må inkludere en handlingsplan med tidsfrister.

14.4 Utredning av mottakskriterier på avfallet anlegget kan ta imot

Virksomheten skal utrede følgende før oppstart av anlegget:

1. Kriterier for mottak av avfall for følgende element:

- Plast
- Andre urenheter
- Tungmetaller
- Miljøgifter

Mottakskriteriene skal sikre at det er mulig å gjenvinne avfallet med tilstrekkelig kvalitet.

2. Virksomheten skal utrede hvilke prøveuttak samt analysehyppighet-, parametere og metoder som avfallsprodusenten skal forholde seg til når de sender inn deklarasjon.

Statsforvalteren vil etter at utredningen er ferdig vurdere å fastsette nærmere grenseverdier for avfall som kan tas imot ved anlegget.

14.5 Utredning av støy

Bedriften skal innen 31.12.2026 utarbeide støysonekart for sin virksomhet som viser støyutbredelsen i røde og gule soner i tråd med Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442 (kap. 2.2.1) samt soner med støynivå tilsvarende grenseverdiene gitt i tillatelsen. Utredningen må inkludere støy fra inn- og uttransport og skal være grunnlag for vurdering av driftstid. Kartene skal sendes kommunen og Statsforvalteren og skal holdes oppdatert.

14.6 Tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann, trinn 4-7

Bedriften skal utarbeide en full tilstandsrapport i henhold til trinn 4 - 7 i Miljødirektoratets veileder M-630/2016 *Tilstandsrapport for industriområder*.

Tilstandsrapporten skal sendes forurensningsmyndigheten senest 31.12.2026.

15 Eierskifte, omdanning mv.

Hvis det driftsansvarlige selskap overdras til ny eier eller driftsansvaret overføres til annet selskap, skal melding sendes forurensningsmyndigheten så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

16 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis

anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til forurensningsmyndigheten.

Forurensningsmyndigheten kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Forurensningsmyndigheten kan pålegge eieren eller brukeren å stille ytterligere garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Sikkerhet/garanti som allerede er stilt iht. tillatelsen løper videre inntil forurensningsmyndigheten etter søknad fra det driftsansvarlige selskapet eller eier godkjenner reduksjon og/eller bortfall av slik sikkerhet.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift¹⁰. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til forurensningsmyndigheten innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand innen 6 måneder.

Bedriften skal også for nedleggingsåret rapportere miljødata og eventuelle avvik via altinn.no, jf. punkt 11.5.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til forurensningsmyndigheten i god tid før start er planlagt.

17 Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med virksomheten til enhver tid.

¹⁰ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 til 14.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloretan	PER
Triklorretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen

Alkyfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl

4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl. salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre Perfluorheksansyre 2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	PFOA PFHxA HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Organiske UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC

Vedlegg 2 – Oversikt over avfallstyper, aktiviteter, mengder og lagringstider

Tabell 1: Avfallstyper som kan mottas og mengder som til enhver tid kan lagres før avfallet går inn i råtnetanker:

Avfallsstoffnummer	EAL-kode	Avfallstype	Mengde (m3) som til enhver tid kan lagres	Maksimal lagringstid
1111	200108	Kildesortert kjøkken- og matavfall fra stor- og småhusholdning*	100	30 dager
1127**	020106	Husdyrgjødsel	500	6 mnd
1127***	020102	Fiskeensilasje	2000	30 dager
1126****	020199	Fiskeslam	200	30 dager

* Begrenset til frityrolje/fett fra fettutskillere

** Begrenset til husdyrgjødsel

*** Begrenset til fiskeensilasje

**** Begrenset til fiskeslam

Tabell 2: Tillatte avfallstyper, avfallsmengder og behandlingsmåter:

Avfallsstoffnummer	EAL-kode	Avfallstype	Årlig mengde (tonn/år)	Behandlingsmåter
1111	200108	Kildesortert kjøkken- og matavfall fra stor- og småhusholdning*	1750	Anaerob råtning
1127**	020106	Husdyrgjødsel	75 000	Anaerob råtning
1127***	020102	Fiskeensilasje	20 000	Anaerob råtning
1126****	020199	Fiskeslam	12 000	Anaerob råtning

* Begrenset til frityrolje/fett fra fettutskillere

** Begrenset til husdyrgjødsel

*** Begrenset til fiskeensilasje

**** Begrenset til fiskeslam